

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 18/2020-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. júla 2020 v pléne zloženom z predsedu Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej, Ladislava Duditša, Libora Duľu, Miroslava Duriša, Rastislava Kaššáka, Jany Laššákovej, Miloša Maďara, Petra Molnára, Petra Straku, Ľuboša Szigetiho a Martina Vernarského predbežne prerokoval návrh Krajského súdu v Trnave, zastúpeného predsedníčkou senátu JUDr. Katarínou Batisovou, na začatie konania o súlade ustanovenia § 61 ods. 5 písm. b) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a takto

r o z h o d o l :

Návrh Krajského súdu v Trnave **p r i j í m a** na ďalšie konanie v celom rozsahu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Návrh na začatie konania

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 9. decembra 2019 doručený návrh Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“), zastúpeného predsedníčkou senátu JUDr. Katarínou Batisovou, na začatie konania o súlade ustanovenia

§ 61 ods. 5 písm. b) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) s čl. 1 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“).

2. Krajský súd podal návrh na začatie konania pred ústavným súdom v súvislosti s trestným konaním vedeným pod sp. zn. 6 To 59/2019, ktoré bolo z dôvodu podania návrhu ústavnému súdu prerušené uznesením krajského súdu č. k. 6 To 59/2019-314 z 12. novembra 2019.

3. V uvedenom návrhu krajský súd v podstate namieta neprimeranosti a tvrdosť napadnutej právnej úpravy spočívajúcej v povinnosti konajúceho súdu uložiť páchatel'ovi trestného činu usmrtenia trest doživotného zákazu činnosti viesť motorové vozidlo akéhokoľvek druhu, ak ako vodič dopravného prostriedku spôsobí v stave vylučujúcom spôsobilosť vykonávať takú činnosť, ktorý si privodil vplyvom návykovej látky, inému z nedbanlivosti smrť.

4. V podrobnostiach krajský súd poukazuje na skutočnosť, že novelou Trestného zákona č. 313/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, bola do Trestného zákona v snahe o zníženie celkovej úmrtnosti na cestách zakotvená zásada „*jedenkrát a dost*“, pričom zároveň vyslovuje pochybnosť, či takáto úprava rešpektuje požiadavku primeranosti, t. j. či umožňuje uložiť páchatel'ovi trest primeraný trestnému činu, za ktorý sa trest ukladá, tak aby bola zachovaná rozumná a vyvážená väzba medzi intenzitou verejného záujmu na ochrane spoločnosti a závažnosťou zásahu do základných práv páchatel'a.

5. V otázke primeranosti obligatórneho trestu doživotného zákazu činnosti viesť motorové vozidlo pri spáchaní trestného činu usmrtenia podľa § 149 ods. 4 alebo 5, ktorého sa dopustil ako vodič dopravného prostriedku, krajský súd ďalej uvádza, že: „*Zákonodarca má nespochybniteľné právo formovať trestnú politiku štátu, toto jeho právo však nie je absolútne. Zákonodarca je v rámci svojej normotvornej činnosti významne limitovaný,*

a to povinnosťou zabezpečiť súlad právnej úpravy s ľudskými právami... Druh a intenzita trestu musia byť súdom v každom konkrétnom prípade stanovené tak, aby zodpovedali všetkým zvláštnostiam daného prípadu. Inak povedané, individualizácia trestu je prostriedkom na dosiahnutie primeranosti trestu, pričom len primeraný trest je trestom spravodlivým.“

6. Neprimeranosť trestu naznačuje krajský súd aj v súvislosti s prejednávanej prípadom vedeným pod sp. zn. 6 To 59/2019, kde sa trestného činu dopustila dosiaľ súdne nikdy netrestaná 43 ročná žena, ktorá sa ešte v roku 2013 dopustila len dvoch menej závažných priestupkov, no u ktorej musel súd obligatórne uložiť trest zákazu činnosti na doživotie.

7. Krajský súd ďalej poukazuje na ďalší prejav neprimeranosti trestu v podobe nemožnosti jeho vykonania ako základného predpokladu pre jeho zahľadanie, a teda pre odstránenie nepriaznivých dôsledkov odsúdenia: *„Odsúdení sa po výkone trestu snažia zaradiť do normálneho života, nájsť si plnohodnotné zamestnanie alebo sa uplatniť v oblasti podnikania, aby si vytvorili dôstojné podmienky pre svoj život. Bezúhonnosť je vyžadovaná v mnohých povolaniach, pre výkon rôznych funkcií, ale predstavuje aj jednu z podmienok podnikania. A práve uvedené skutočnosti prezentujú dôvod, prečo je zahľadanie odsúdenia tak významné. Inštitút zahľadania odsúdenia nie je dôvodom zániku trestnosti ani dôvodom zániku trestu, predstavuje len možnosť, aby sa po splnení zákonných podmienok mohli odstrániť nepriaznivé dôsledky trestu. Čo napr. konkrétne u obžalovanej... nebude nikdy možné, keďže zákaz činnosti na doživotie podľa súčasnej právnej úpravy bude vykonaný až jej smrťou.“*

8. V závere krajský súd poukazuje na skutočnosť, že neprimeranosť napadnutej právnej úpravy spočíva aj v nemožnosti podať žiadosť o podmienené upustenie od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti: *„nedôjde k vytvoreniu priestoru pre súdny prieskum takejto žiadosti, t. j. nebude možné preskúmať či aj trest zákazu činnosti kratšieho trvania splnil svoj účel a došlo k náprave páchatela, čo v prípade osoby, ktorá žila pred spáchaním trestného činu bezúhonný život, nie je kriminálne narušená, sa dá predpokladať. Je teda*

nežiaduce, aby v právnom poriadku neexistoval mechanizmus, prostredníctvom ktorého dôjde k preskúmaniu toho, či u odsúdeného na trest zákazu činnosti na doživotie nenastali určité zmeny, ktoré eliminujú jeho nebezpečnosť, a taktiež či je nevyhnutné, aby u neho naďalej pretrvával trest zákazu činnosti a či tento trest už nesplnil svoj účel.“

9. Na základe tvrdených nedostatkov právnej úpravy potom krajský súd žiadal, aby ústavný súd rozhodol, že ním označené ustanovenie Trestného zákona nie je v súlade s príslušnými článkami ústavy.

II.

Predbežné prerokovanie návrhu na začatie konania

10. Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o súlade zákonov s ústavou, ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom [čl. 124 a čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy], pristúpil na neverejnom zasadnutí pléna k predbežnému prerokovaniu návrhu na začatie konania, a to v súlade s čl. 131 ods. 1 ústavy, ako aj s § 7 ods. 1 písm. a) a § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Účelom predbežného prerokovania návrhu je zistenie, či a v akom rozsahu možno návrh prijať na ďalšie konanie (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

11. Ústavný súd v úvode podotýka, že návrh na začatie konania obsahoval formálny nedostatok v podobe odkazu na ustanovenia v súčasnosti už zrušeného zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 38/1993 Z. z.“). Táto skutočnosť však sama osebe nemá vplyv na posúdenie toho, či je možné návrh prijať na ďalšie konanie, pretože rozhodujúce je, či samotný obsah návrhu spĺňa náležitosti ustanovené zákonom o ústavnom súde. Každé podanie totiž ústavný súd posudzuje podľa jeho obsahu (§ 39 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

12. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zistil, že návrh podal procesne legitimovaný subjekt podľa čl. 130 ods. 1 písm. d) ústavy [pozri tiež § 74 písm. d) zákona o ústavnom súde]. Z obsahu návrhu na začatie konania, tak ako bol stručne zrekapitulovaný v časti I odôvodnenia, zároveň vyplýva, že sú splnené všetky požiadavky ustanovené v § 39 v spojení s § 75 zákona o ústavnom súde. Krajský súd v návrhu presne označil ustanovenie právneho predpisu, ktorého nesúlady namietal, a uviedol dôvody, ktoré ho viedli k pochybnostiam o jeho súlade s konkrétnymi článkami ústavy.

13. Vzhľadom na uvedené ústavný súd môže návrh prerokovať a rozhodnúť o ňom. Ústavný súd preto rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. júla 2020

Ivan Fiačan
predseda pléna Ústavného súdu
Slovenskej republiky